

De keuze van... Peter Versseput, Versseput Architecten Poppodium Gebouw T. in Bergen op Zoom

Van militaire discipline naar creativiteit, van uiterste concentratie naar pure ontspanning. De voormalige militaire manege in Bergen op Zoom onderging onder de handen van architect Peter Versseput een metamorfose tot regionaal poppodium – met slechts behoud van de buitengevel en de naam, Gebouw T. Hufterproof was één van de bepalende criteria bij de materiaalkeuze, wat resulteerde in een betonnen bunker als concertzaal en trappen van staal.

Tekst: Suzanne van den Eynden

Beeld: Corne Bastiaansen

Projectgegevens

Opdrachtgever: gemeente Bergen op Zoom
Architect: Versseput Architecten, Utrecht
Aannemer: Sprangers Bouwbedrijf, Breda
Adviseur installaties: Berkhof Boerboom, Leusden
Constructeur: Boerkoel Utrecht
Adviseur akoestiek: Event Acoustics, Peter van der Geer, Utrecht
Adviseur bouwfysica: Kupers en Niggebrugge, Utrecht

“In steden als Utrecht, Rotterdam en Groningen hebben popcentra het relatief makkelijk: de aanwezige studentenpopulaties vormen een bijna zeker publiek”, weet architect Peter Versseput. Een stad als Bergen op Zoom moet het voor een belangrijk deel hebben van het achterland, in dit geval Zeeland en een deel van Brabant. Op papier zag het er naar uit dat de regio voldoende bezoekers op zou leveren. “Gelukkig is dat scenario uitgekomen”, vertelt Versseput, die de manege op het militaire terrein net buiten de stadsring van Bergen op Zoom omvormde tot een poppodium. Zo’n 750 muziekliefhebbers kunnen er luisteren naar artiesten als Bløf, Tim Knol en Racoon. Het oorspronkelijke gebouw, met de functionele naam ‘Gebouw T’, bestond uit slechts een paardenbak met een buitengevel. Versseput: “Het gebouw is een monument, wat betekende dat we niets aan de buitenkant mochten veranderen. Het probleem was echter dat de hoogte in een concertzaal bepaald wordt door het podium. Boven het podium is nog zo’n vijf tot zes meter ruimte nodig voor verlichting en dergelijke. Die ruimte bleek er in de oorspronkelijke hoogte niet te zijn.” Als ze niet de hoogte in konden, dan maar de grond in, zo redeneerden Versseput en zijn constructeur. In totaal werd 1,8 meter grond onder het gebouw ontgraven om de benodigde hoogte te creëren. Een sublieme vondst, aldus Versseput. “Hierdoor hielden we ook

in het voorste gedeelte van het gebouw ruimte over om een foyer te maken.”

Tegen een stootje

Een poppodium moet zoveel mogelijk geluid binnen houden, muren en vloeren moeten goed schoon te maken zijn en bovendien hufterproof. “Je moet er een schop tegenaan kunnen geven zonder dat de boel meteen beschadigd is.” De architect koos dan ook voor het robuuste beton als materiaal voor alle constructief belangrijke onderdelen van het podium. Binnen, in het originele bakstenen omhulsel van de manege, ontwierp hij een betonnen bunker die losstaat van de buitenschil. “De concertzaal zelf heeft pure betonnen wanden. Ruimtes zoals de toiletten en de oefenruimtes hebben we bekleed met betonvezelplaat en betontriplex. Beton is niet alleen praktisch, ik vind het bovendien puur en duurzaam. Met eenvoudige materialen kun je vaak beter begrijpelijk maken wat je bedoelt. De betonnen bunker is echt een andere wereld waarin de bezoekers zich onderdompelen.”

De ruimte tussen de buitenschil en de betonnen bunker verschilt, afhankelijk van de hoeveelheid trillingen die in de verschillende delen van de zaal ontstaan. “We hebben testen gedaan met housemuziek. Die beats zijn zo laag en zo hard, dat ze zelfs beton in beweging kunnen brengen. Op plekken waar een ‘akoestisch lek’ kan ontstaan, zit meer ruimte in de spouw.”

Akoestiek

De akoestische eisen van de concertzaal heeft Versseput zoveel mogelijk direct in het ontwerp verwerkt. “Eén van vaste adviseurs ruimteakoestiek is een echt podiumbeest en heeft met een speciaal voor de ruimteakoestiek computerprogramma berekend welke ontwerptechnische aanpassingen nodig zijn om bepaalde akoestische wensen te realiseren. Door al bij het ontwerp rekening te houden met de akoestiek was het niet nodig om op alle wanden akoestisch

Materialen

Trap:

- Bomen staalplaat met ingelast U-vormige stalen treden bakjes gevuld met beton voorzien van epoxy vloerafwerking.
- De balusters zijn van stripstaal, en vastgelast aan de stalen bomen.
- De vullingen van de balustrades zijn glasplaten.

Wanden concertzaal: beton

Overige wanden: afgewerkt met vezelcementplaat (Cembrit) en berkenbetontriplex

Plafonds: Uitgevoerd in strekgaas, gespoten in RAL 9006.

Vloeren concertzaal: PVC vloertegels van Veka.

Luifel: een staalconstructie van verzinkt staal en verzinkte staalplaat.

materiaal aan te brengen. Cruciaal zijn de wand achter het podium en de achterwand van de zaal. We hebben van tevoren precies uitgerekend hoeveel reflectie en demping er nodig was en dit zoveel mogelijk in het ontwerp zelf gerealiseerd.”

Ijzerglimmer

De trappen, balustrades en de loopbrug die door de - originele - gietijzeren polonceauspanen van de ene naar de andere kant van de zaal loopt, zijn van staal. “Staal vind ik mooi. Je kunt er goed mee detailleren. En ook dit materiaal kan tegen een stootje. Trappen in poppodia moeten grote groepen mensen kunnen dragen en dus ook stevig genoeg zijn.”

De hekken zijn beschilderd met ijzerglimmer, verf die is ontwikkeld op boorplatforms met als doel snel reparaties op schilderwerk uit te kunnen voeren. “Deze verf veroorzaakt op de stalen hekken een streperig en vlekkelig effect. Het aanbrengen ervan brengt een vorm van onregelmatigheid tot stand die ik mooi vind combineren met de ruwe uitstraling van beton: de haren van de verfkwaast en de richting waarin de verf is aangebracht, blijven zichtbaar. Doordat het geen egaal geheel is, vallen beschadigingen niet direct op; bovendien verf je ze zo weer over. Ik vind het belangrijk om het voor de gebruiker gemakkelijk te maken een mooi gebouw ook mooi te houden.” Om het ‘klossen’ van schoenen op het staal te dempen, zijn de treden uitgevoerd als stalen bakjes gevuld met beton.

Urenlang stampen

Voor de diverse vloeren gebruikte Versseput verschillende materialen. De kantoren in de dakpunt van het gebouw, grenzend aan de loopbrug, hebben marmoleum vloeren. “Marmoleum is weer mooi! Ik vond het altijd een bijzonder gedateerd materiaal, het deed me denken aan de klaslokalen van vroeger. Maar het nieuwe marmoleum is prachtig, sterk en natuurlijk, ik gebruik het nu weer graag.” De foyers hebben gietvloeren gekregen. “Naadloze vloeren met veel keuze in kleuren, die goed schoon te houden zijn.” De vloer van de concertzaal is bekleed met kunststof tegels, gemaakt van oude omhulsels van bedrading. “Het is niet het allermooiste product wat er is, maar wel waanzinnig sterk. Zelfs als er 750 man urenlang op stampen en glazen bier omgooit, blijft het goed. Het dempt ook nog eens. Ik vind het bovendien prachtig dat iemand ooit dacht: dat plastic van die oude bedrading, daar kunnen we wat mee. En dat daar vervolgens zo’n goed product uit is gekomen.”

